

"Schwedisches"

— SJs sydligaste utpost

Mitt i hjärtat av Västberlin – i hörnet av Kurfürstendamm och Joachimstalerstrasse – ligger SJs sydligaste utpost: Schwedisches Reisebüro. – Svenska Resebyrån.

På byrån 13 personer – fyra tyskar och nio svenskar. Sven Jörgensen, ett känt namn både här hemma och utomlands, är chef. I år firar han 40 år i Berlin – samtidigt med att Berlin fyller 750 år.

□ Varför blev det Berlin, Sven Jörgensen?

– Det var nog en tillfällighet att det blev Berlin 1947. Jag var då placerad i Köpenhamn, och efter kriget ville SJ få igång trafiken igen – och behövde någon som kunde lite tyska – samt var resebyråkunnig!

Lite bakgrund: I februari 1942 inställdes tågtrafiken till Berlin och i sept -44 inställdes även färjetrafiken Trelleborg-Sassnitz. Våren -45 bombades Sassnitz. Före och även under andra världskriget fanns en SJ resebyrå i Berlin, men vid krigsslutet återfanns bara namnskylten och ett förvirrat kassaskåp bland ruinerna.

Nu ville SJ ha ner en resebyråkunnig person, samtidigt behövdes någon som kunde lösa transportproblemen med allt vad det innebar – Sven Jörgensen blev tvungen att klara båda uppgifterna.

Berlin var sönderbombat och nöden stor – och mitt i allt detta skulle trafiken återupptas igen. Resebyråverksamheten fick inhyas på svenska konsulatet.

Första vagnen -47

Sommaren 1947 kom så den första sovvagnen ner till Berlin, med en svensk konduktör ombord. Nu var det inte frågan om när vagnen kom utan att den kom.

Från början var det mest resor från Berlin som anordnades – med ryska utresetillstånd. Tåget till Sverige gick nu via Warnemünde till Trelleborg en gång i veckan. Hamnen i Sassnitz var inte röjd från alla vrak och minor och Rügen-bron vid Stralsund var skadad.

Samtidigt jobbade man nu hårt med att få igång trafiken via Sassnitz-Kungsleden – och i mars -48 kunde så trafiken flyttas över till Sassnitz-Trelleborgs leden igen. I början fick man ha en minvakt med ombord, om någon magnetmina skulle flyta upp. Lyckligtvis klarade sig färjorna, vilka då var SJs "Gustav V", "Starke" och "Drottning Viktoria".

Men fler mörka moln svävade över Berlin. Midsommaren -48 avspärrades västsektorerna (Västberlin) helt. El- och vattenförsörjningen bröts och alla transporter västerut stoppades. Den berömda luftbron inrättades och tack vare att allt nu flögs in (som mest landade ett plan var 70:e sekund) räddades västberlinarna.

Sven Jörgensen, en välkänd SJ-profil i Berlin.

Avspärningen bröts först i maj -49. Men Sverigetågen gick hela tiden från Berlin-Stettiner i öst. Muren fanns inte då och det gick att ta sig från västsektorerna över till öst. Detta andningshål mot Sverige talade man dock tyst om – mot väst var det ju tilltäppt.

I början av 50-talet kom man så igång med gruppresor från Sverige till Berlin. Det ansågs då vara något av ett hjältedåd att resa ner till Berlin, första gruppen kom från Göteborg. Inte ens nästa kris – arbetarrevolten den 17 juni 1953 – stoppade tågen till Sverige. Sen flyttades trafiken över från Stettiner till Ostbahnhof i öst, och då följde personal från Deutsche Reichsbahn med svenskarna på S-bahn över gänsen till Västberlin vid Friedrichstrasse.

1961 kom muren och då upphörde möjligheten att resa direkt över sektorsgränsen med S-bahn. Men med den då genomgående sittvagnen Malmö-München via Bahnhof Zoo (i väst) kunde svenskarna åka över gränsen. Innan 70-talet var det krångligt att resa från Västberlin till förbundsrepubliken, medan resorna till Sverige (transit) gick något smidigare.

Idag är det godstrafiken som utgör den största andelen på Trelleborg-Sassnitz leden. Persontrafiken med tåg (idag två genomgående tåg per riktning och dygn) har tyvärr minskat. Men det borde kunna förbättras. Berlin är ett utmärkt resmål med tåg, knappast ingen flygkonkurrens och inget charterflyg.

1956 kunde SJ Resebyrå öppna ett nytt kontor på Rankestrasse. I februari 1974 flyttade man in i de nuvarande lokalerna – och idag är det SJs enda byrå utomlands. Tidigare fanns det även byråer i bl a Paris och London.

Språkblandning

Förutom att vara chef för "Schwedisches" – ja, så kallar Västberlinarna sin byrå – är Sven Jörgensen också SJs ständige förhandlingspartner med Deutsche Reichsbahn i DDR. Han är också SJs förlängda arm för färje- och tågtrafiken samt för turismen. Det gäller med andra ord att etablera och upprätthålla nya kontakter – såväl i väst såsom med öst.

Behövs då en SJ-resebyrå i Berlin?

Svaret är enkelt: Ja! Sverige ligger på 4:e plats för turismen i Västberlin! Konkurrenterna är USA, Storbritannien och Holland (i statistiken – antal hotellnätter – inräknas även deras semestrande militärer). Detta visar verkligen vilket fint arbete som Schwedisches Reisebüro utför för att utveckla turismen från "lilla" Sverige till Västberlin – och att det är viktigt med en replipunkt, folk på platsen, som kan ordna alla arrangemangen.

Idag arbetar 13 personer på byrån. Av

13 personer arbetar på resebyrån som öppnade 1956.

dessa är fyra tyskar, och resten svenskar. Det råder ett högt tempo och en trevlig blandning av dalmål, västgötska, högtyska eller berlinerdialekten surrar i lokalerna.

Först och främst säljer man resor till Sverige och övriga Norden. Man bokar tåg och hotell, samt flyg över hela världen. En enorm efterfrågan finns på Ferienhäuser, dvs fritidshus i Skandinavien.

En stor verksamhet är "Incoming" – *Katarina Ossig* svarar för att alla svenska grupper som kommer till Berlin ska trivas – med allt från hotell, måltider, kultur, guider, studiebesök till att man får sina teaterbiljetter i tid.

Oändligt kontaktnät

SJ driver också en färjelinje mellan Sassnitz och Rönne, "Schwedisches" är generalagent. Senaten (Västberlins regering) är en stor kund hos byrån, som varje år skickar iväg barn till sommarföräldrar i Sverige och Österrike. I år sker dessa Berlinbarnsresor till Sverige för 31:a året i rad, och hittills har 50 000 barn rest till Sverige.

Oändliga kontaktnät har knutits och dessutom (vilket vi kanske inte tänker på) har vi fått många Sverigeambassadörer bland Berlinbarnen – som också ofta reser tillbaka längre fram.

En stor händelse varje år är när en svensk Lucia kommer ner. Massmedia bevakar detta mycket noga, och lucians hemort får extra publicitet – och nya kontakter knyts. På så vis har Ronneby och Berlin-Zehlendorf blivit vänorter – sen 1968 har 40 000 personer rest bara mellan dessa städer!

Sverige och svenskheten är viktig i Berlin. Varje månad träffas ex vis 60-70 svenskar vid ett eget stambord på Hotel Berlin. När "Grüne Woche" hålls i Västberlin med 500 000 besökare har Turistrådet inte råd att vara med – men "Schwedisches" är med

och knyter många viktiga kundkontakter.

Sen 1959 har man även haft en byrå i Ostberlin (Ostbahnhof), men den är stängd nu medan stationen byggs om. När ombyggnaden är klar flyttar man in igen (Ostbhf blir då Hauptbahnhof).

Tjernobył spökar

I år har resorna tyvärr minskat till Sverige – tyskarna är rädda för strålningsriskerna i Sverige. Här är Sven Jörgensen märkbart irriterad på dom svenska myndigheterna.

– Man var snabb med att informera om olyckan och utsläppet – men tyvärr har man inte sen officiellt gått ut med saklig och konkret information om hur läget är idag.

– Den enda tyskspråkiga information som finns är en broschyr som delas ut till invandrarna. Turism är mycket dyrt att sälja – och missuppfattningar gör det inte enklare!

Berlin fyller 750 år och Sven Jörgensen firar 40 år i Berlin i år. Stadens enorma jubileumsutbud gör att hotellbristen periodvis är besvärande – antalet besökare och evenemang förväntas slå alla tidigare rekord. En tröst för svenskarna är att SJR-Storstadsresor reserverat rum under hela året – så där finns det hopp.

Sven Jörgensens fyrio år är knappast några år som gått spårlöst förbi. Många är de uppdrag som utförts och ännu fler de viktiga kontakter som knutits. Här hemma har vi nog svårt att förstå vad han har betytt för berlinarna (från de svåra efterkrigsåren fram till idag), för Sverige, för kontakterna öst-väst och inte minst för SJ!

En sak är säker – den dag han drar sig tillbaka med pension kommer det att bli en mycket, mycket lång rad av gratulanter som vill visa honom sin tacksamhet. ■

Text och foto:
SVEN-INGVAR HÅKANSSON